

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic.

Organul oficial al „Solidarității”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Membri ai asociațiunii „Solidaritatea” sunt:

Agricola, (Ecica), Agricola, (Hunedoara), Agricola, (Lugoș), Agricola (Sebeșul-sădesc), Albina, Ancora, Ardeleana, Argeșana, Arina, Armonia, Auraria, Aurora, (Baia-mare), Avrigeană, Băndăna, Banca Poporală, (Caransebeș), Banca Poporală, (Dej), Banca Poporală, (Arpașul-inf.), Beregsana, Berzovia, Bihoreana, Bistrițana, Bocșana, Brădetul, Buciumana, Cassa de împrumut ca însoțire, (Biruz, Cassa de păstrare, (Mercurea), Cassa de păstrare (reuniune), (Săliște), Câmpiana, Cârșoreana, Chiorana, Chiseteiana, Codreana, Coârul, Comuna, Concordia, (T.-Uzdin), Cordiana, Coroana, (Bistrița), Coroana, (Timișoara), Corvineana, Creditul, Crișana, Cugiereana, Decebal, Detunata, Doina, Drăganul, Dundreana, Economia, (Cohalm), Economul, Făgeșana, Fortuna, Frația, Frățietatea, Furnica, Geogeană, Gloria, Grănișorul, Hașegana, Hondoleana, Însoțire de credit, (Vestem), Institut de credit, (Mehadia), Institut de credit, (Gavosdia), Isvorul, (Sângeorgiu), Isvorul, (Sebeșul-inf.), Iulia, Lăpușana, Ligediana, Lipovana, Luceafărul, Mărgineana, Mercur, Mielul, Minerva, Munteana, (Corniareva), Murășiana, Murășianul, Nădlăcana, Negoitul, Noiana, Olteana, Oranciana, Orientul, Panciovana, Patria, Piatra, Plugarul, (Cacova), Plugarul, (Săcădate), Poporul, (Lugoș), Poporul, (Săliște), Porumbăceana, Progresul, Reuniunea de împrumut și păstrare, (Iva-mare), Răureana (Cap. Mânăstur), Săcana, Sătmăreana, Sebeșana, (Caransebeș), Sebeșana, (Sebeșul-sădesc), Secășana, Selăgeana, Sentinela, Șercăiana, Silvania, Șoimușana, Someșana, Speranța, (Hosman), Steaua, Târnăveana, Tâbleșana, Timișana, Ulpiana, Unirea, Vatra, Victoria, Viitorul, Voileana, Vlădeasa, Vulturul, (Sânămărtin), Vulturul, (Tâșnad, Zărândeana, Zlăgnea.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiu unui cm² câte 10 ileri.

„Români și Săcui”.

Sub titlul „Székelyek és Oláhok” „Bud. Hirlap” din 3 oct. publică un articol din peana dlui Szász Béla publicist din T.-Murășului, în care acesta își exprimă îngrijorările sale patriotice față de Românii din T.-Murășului în general și „Albina” în special.

Suntem obișnuiți cu atacurile dese ale publicisticii maghiare îndreptate în contra băncilor românești, cu toate acestea ele trebuie la orice ocazie din nou respinse pentru că numai astfel putem împiedeca formarea unei opinii publice nefavorabile, ce încearcă să făurească organele lor puternice în contra noastră.

În special decând direcțiunea „Albinei” a decis zidirea unei case cu local propriu în Târgul-Murășului, ziarele maghiare au luat notă specială de acest fapt și mereu îl înfățoșază ca o nouă ocupare de teren a Românilor, „cu toate că o mică parte a inteligenței române de acolo nu privește cu ochi buni expansiunea aceasta” (!)

Articolul începe cu broșura cunoscută alui Bethlen despre ocuparea lentă, dar sigură a proprietății mari de către țărâna română. Amintește apoi de veleitățile poliției din T.-Murășului când cu tabla firmei „Luminei”, apoi de „caracterul românesc” al T.-Murășului și sfârșește cu un acord de tânguire și avertizare referitor la întărirea elementului român orășenesc.

După obiceiul machiavelic al pressei maghiare total jidovite, autorul cu intenție mărește lucrurile pentru ca să atragă pe de parte atențiunea publicului neorientat, pe de altă parte să poată da cu atât mai tare în noi, și să samene buruiana discordiei între cele două popoare din patrie.

Pentru ca să sparie clientela de băncile românești, „Bp. Hirlap” susține că ele niciodată nu au cerut atâtea licitațiuni ca acum, când țăranul e avizat la bunăvoința institutelor sale de bani. Aserțiunea aceasta poate eventual să aibă vr'o bază tață de alte bănci, ce privește însă „Albina”, filiala din Târgul-Murășului nu a scos pe nimeni din moșia sa prin licitațiune, și dacă în puține cazuri, a fost silită să ia parte la licitațiuni, acestea nu au fost cerute de ea, ci a trebuit să participe ca parte interesată la licitații cerute de alții.

Filiala „Albinei” din T.-Murășului nu abizece nici acum nimănui creditul și lucrează tot cu același etalon de interese ca și până acum, cu toate că alte bănci de acolo de mult au abandonat etalonul vechiu, fără considerare la faptul că tocmai valea Murășului a suferit mai mult de inundările enorme din anul acesta și de alte pagube elementare. De altfel persoane din inteligența, din care face parte și autorul articolului din chestie, recunosc culanța „Albinei” și atacurile ocazionale șoviniste nu-i împiedecă de a se număra între clienții ei.

Agitațiunea, ce o desvoaltă „Budapesti Hirlap” e cu atât mai condamabilă, cu cât

până acuma între colonia românească din Târgul-Murăşului şi între Săcui a domnit cea mai bună înţelegere.

Vor fi fost vremuri când în T.-Murăşului, ca şi în alte părţi, nu era obicinuită limba română şi aceasta era privită numai de limba iobagului, care poate nicăiri nu era aşa de asuprit ca tocmai în părţile acestea, şi prin urmare a vorbi româneşte era mare cutezanţă; dar vremile se schimbă şi avem nădejde că în viitor limba românească se va răspândi, în ciuda agitaţiei, şi mai mult.

Autorul taxează numărul clasei noastre mijlocii în Târgul-Murăşului la 700 suflete şi susţine că pe fizionomia oraşului s'ar observa caracterul românesc. Ne-am bucura foarte mult dacă aceasta ar fi adevărat şi nu ar fi numai un „affreux cauchemar“ al unui spirit prea agitat de griji patriotice. Durere însă multă apă va curge pe Murăş până ce vom putea da oraşului caracterul acela românesc, de care de acum se teme.

Că proprietatea mare trece cu încetul pe mâna micilor proprietari, e un fenomen natural, ce nu depinde de intenţiuni politice, nu-l poţi amesteca cu politica, şi-şi are rădăcinile în dezvoltarea generală economică observată nu numai la noi, ci şi în alte ţări. Acolo unde privilegiile nobililor, de regulă mari proprietari, au fost desfiinţate mai de vreme, cum e în Franţa, acest procedeu s'a dezvoltat mai repede. Cine cunoaşte psihologia ţăranului legat de glie, fie acela de orice naţionalitate, ştie cu ce putere ţine la moşioara sa. Pe de altă parte sub conducerea sa, lucrând toţi membrii familiei, pământul se poate cultiva mult mai intensiv, mai cu îngrijire şi cu mai puţine spese; prin urmare cu mai mare rentabilitate decât al marelui proprietar.

Noi suntem departe de a ne pune pe punctul de vedere feudal, şi nu ni s'ar părea nici o nenorocire dacă moşiile mari ar ajunge pe mâna micilor proprietari, căci în ultima analiză ţăranul e „talpa ţării“ şi trebuie să servească spre scopuri mai înalte în corpul social, decât să emigreze în America şi România, sau să servească numai de „Kanonfutter“ pentru chimera de „mare putere“.

În cazul nostru, ceea ce e adevărat pentru ţăranul român, e adevărat şi pentru ţăranul maghiar şi săcui. De unde porneşte emigraţiunea cea mai numeroasă la Maghiari? Dintre Dunăre şi Tisa şi din Săcuime. Între Dunăre şi Tisa se extind latifundiile cele mai număroase din ţară. Tărănimea de aici în mare parte trăieşte din lucrul de zi ce-l primeşte dela marele proprietar. Tulburările

agrare-socialiste, dese, din acel ţinut, sunt dovadă de puţina grijă ce poartă el pentru ţăranul de acolo. Cine poate în situaţia asta vorbi de ură de rasă în „inima ţării“ unde asupritorul şi asupritul sunt Maghiari neaoşi? Deci zădarnic cearcă „Bp. Hirlap“ să pună lupta pe teren naţionalist. Naţionalismul e o manta prea roasă, printre a cărei petece se vede întreaga goliciune hâdoasă a spiritului utilitar, ce serveşte de tot alt scop decât ce pretinde. Spiritul maghiar a fost şi este spirit feudal şi magnatul fără privire la naţionalitate se uită şi acum la ţăranul de azi ca la iobagul de ieri. Marile evoluţiuni sociale din Europa au trecut peste ţara noastră schimbând numai forma, nici decum însă fondul social. Să mai adaugem la aceasta şi baccilul semitic, ce a intrat în porii organismului său, şi atunci vom vedea de ce întreaga campanie ziaristică pornită contra clasei agrare româneşti pare aşa de deplasată şi potrivită numai a sămăna discordie între popoarele acestei ţări, a cărei boală se manifestează în frigurile spasmodice, de cari e atacat parlamentul. E o svârcolire nepuţincoasă a clasei dominante în faţa inimicilor externi şi interni, fiindcă nu-i stă la spate însufleţirea şi elanul milioanei de existenţe ale masei, ci numai, micile sale clici, mai mult sau mai puţin puternice.

Cei cari — ca şi autorul articolului din „Bp. Hirlap“ — se interesează aşa de mult de Români, pentru ce nu fac o comparaţie obiectivă între noi şi poporul lor Săcuiesc, care în multe privinţe seamănă cu cel românesc şi a căror dureri în parte au rădăcini comune. Pentru ce se teme „Bp. Hirlap“ aşa de mult de Români? Sau nu poporul românesc e acela, care dă posibilitatea de trai unui mare număr de Săcui? Săcuiul tocmai ca şi marginenii noştri emigrează cu zecile de mii în vecina Românie, unde ca lucrători de câmp, arândaşi, mici industriaşi, crâşmari etc., găsesc o existenţă cinstită pe care acasă nu o pot afla. A cui e vina dacă ţara lor proprie nu le oferă posibilitatea de a trăi? A băncilor româneşti, sau a supremaţiei de o mie de ani a rasei dominante? Cine a neglijat partea aceasta de ţară unde sunt cele mai puţine drumuri de fier, cele mai puţine canale, şi cei mai mulţi analfabeţi? Băncile româneşti sigur că nu. „Bp. Hirlap“ ar face cu mult mai bune servicii cauzei comune dacă cu grijile sale patriotice ar împreună într'adevăr interesele obşteşti şi ar abandonă sistemul de insinuare steril.

Dela „Solidaritatea“.

— Ședința plenară de direcțiune. —

Duminecă în 17 I. crt., direcțiunea „Solidarității“ s'a întrunit în ședința plenară pentru pertractarea și rezolvirea a diferite afaceri de interes pentru băncile asociate. Despre lucrările acestei ședințe comunicăm următoarele:

I. S'au pertractat rapoartele revizorilor experți despre *revizuirile recente* la unele din băncile noastre și s'au luat măsurile necesare întru delăturarea inconvenientelor aflate. În legătură cu aceste rapoarte s'au pertractat și unele *acțiuni de fuzionare* puse la cale la băncile asociate, făcându-se interveniri și oferindu-se sprijin — prin delegarea unui membru al direcțiunii — în scopul înlesnirii aranjamentelor reclamate de fuzionările inițiate.

II. S'au discutat *hotărârile conferenței a II-a a revizorilor experți*, hotărîndu-se ca revizorii-experti să le observe și valideze cât se poate de riguros la proximele revizui. În legătură cu aceasta s'a făcut *numirea revizorilor experți*, în care de data aceasta au obvenit și unele schimbări. Anume dl *Sava Raicu*, directorul „Victoriei“, care — din cauza multelor sale îndatoriri — renunțase la mandat, a fost din nou rugat să primească această funcțiune. S'a făcut aceasta pentru experiențele prețioase cu care dl director Raicu a servit și va trebui să servească și în viitor instituțiunea revizorilor-experti. Ca revizori noi au fost numiți dnii:

Emanoil Comșa, directorul „Crișanei“ din Brad.
Constantin Herția, directorul „Casei de păstrare“ din Săliște și

Victor Munteanu, șefcontabilul „Patriei“ din Blaj.

În fine s'a decis ca cu considerare la împrejurările grele financiare și în vederea împrejurării că atât banca de emisiune, cât și alte bănci mari apreciază reviziile, ce se fac la însoțirea noastră, băncile asociate să fie avizate a se supune la revizui în anul acesta — mai mult ca ori și când până acum. În fine — în această ordine de idei — s'a discutat propunerea conferenței revizorilor de a se căuta mijloace pentru sistemizarea a unui sau două posturi de revizori-experti permanenți, cari să se dedice exclusiv acestei funcțiuni.

Relativ la acest obiect s'a decis ca la timp potrivit biroul să adreseze băncilor asociate un chestionar relativ la mijloacele prin cari s'ar putea realiza ideea revizorilor-experti permanenți. Dela răspunsurile ce se vor da, s'a făcut pendentă hotărîrea definitivă în această chestiune.

III. O altă chestiune, cu care s'a ocupat direcțiunea „Solidarității“ a fost propunerea băncii „Economul“ relativ la *înființarea unei centrale pentru problemele agrare* ale țărânilor noastre. Biroul a fost încredințat să se pună în conțelegere cu direcțiunea băncii propunătoare pentru a preciza mai amănunțit menirea și mijloacele de acțiune ale centralei proiectate. Chestiunea va urmă să fie discutată în proxima ședință.

IV. Chestiunea *acțiunii cooperative* încă a continuat a preocupă direcțiunea însoțirii noastre. Relativ la acest obiect, direcțiunea își consideră de datorință a da tot sprijinul comitetului central al „Asociațiunii“ întru înlesnirea acțiunii pornite. În scopul acesta considerând pe deoparte că la noi încă nu s'a stabilit o unitate de vederi, ce privește chemarea cooperativeelor sătești de credit și considerând pe de altă parte

că baza oricărei administrări corecte la însoțiri este o evidență corectă a afacerilor, a încredințat pe un membru al direcțiunii și pe altul al comitetului de supraveghiere să pregătească: unul, un tractat despre scopul și mijloacele de acțiune ale cooperativeelor sătești la poporul nostru și pe altul să pregătească un tractat potrivit de contabilitate. Ca termin ultim pentru prezentarea lucrărilor s'a fixat ziua de 1 Maiu 1913. Ambele lucrări vor fi cedate Comitetului „Asociațiunii“ pentru eventuală folosire.

V. În ședința de care vorbim s'au pertractat mai multe *cereri dela bănci pentru a fi primite în „Solidaritatea“*. Dintre acestea singură banca „Lumina“ din Sibiu a putut fi luată între membrii însoțirii. La două bănci li-s'au pus în vedere acceptarea ca membri numai după ce se vor supune unei revizui prealabile prin revizorii „Solidarității“, iar trei bănci nu au putut fi acceptate sub nici o condițiune.

VI. O chestiune importantă cu care s'a mai ocupat direcțiunea „Solidarității“ a fost chestiunea unui *concordat al băncilor însoțite* în scop de a se sprijini în cazuri de greutăți financiare. Propunerea relativ la acest obiect a fost studiată prealabil de fiecare membru al direcțiunii și s'a discutat și în ședință. Pentru pregătirea unui elaborat detaliat s'a numit o comisiune. Deciziune în cauză se va aduce în proxima ședință.

VII. În nex cu *propunerile făcute în ultima adunare generală a însoțirii* prin dl director Raicu și dl Nic. Căciulă s'a decis ca băncile asociate să fie invitate să aleagă în organele lor administrative ori de control — firește întru cât nu au — și bărbați cu pregătire și praxă recunoscută în afaceri de bancă. Totasemenea, pentru a i-se da un stimul mai mare funcționarilor noștri să se ocupe cu chestiuni de folos pentru băncile noastre, s'a decis să se publice concurs pentru două premii de câte K 100 — pentru două lucrări, mai bune, de următorul cuprins:

1. *Învățăminte din criza financiară a anului 1912* (cu deosebit respect la băncile noastre) și

2. Prin ce mijloace pot băncile noastre să vină mai mult în ajutorul progresului economic al poporului nostru?

La acest concurs vor putea participa funcționari de ai băncilor asociate. Lucrările trebuie înaintate până la 1 Mai 1913. Cele mai bune vor fi premiate și cetite în proxima adunare generală a însoțirii.

VIII. În vederea *aplicării novelor legi de dare* s'au luat dispozițiuni să se dea celor interesați — prin prelegeri sau publicațiuni — instrucțiunile necesare.

IX. Pentru unele bănci s'au *exmis revizori-experti* și

X. S'au rezolvit *diverse afaceri curente*.

La chestiunea cooperativeelor sătești.

A produs o bucurie generală la noi Românii faptul, că „Asociațiunea“ în ultima sa adunare generală a dat o deosebită atenție chestiilor economice, cari ar trebui la noi să premergeă totdeauna tuturor altor chestii, ca unele dela cari atarnă în prima linie viitorul neamului românesc. Până nu vom ajunge la o independență economică, până nu vom putea ajunge acolo ca să ne avem o clasă a noastră de comercianți și industriași, puternică, independentă și deșteaptă, până atunci toate celelalte străduințe ale noastre sunt mai mult un fel de svărcoliri fără mult efect și toate încercările noastre, toate lucrările noastre vor fi numai niște pa-

late clădite pe năsipul mării, cari la cel dintău val mai puternic se prăbușesc, nelăsând nici barem o urma cât de slabă după ele.

Insufletirea și interesul cel mare, cu care s'au discutat chestiunile economice ne umplu de credință, că acuma nu ne desparte multă vreme de înfăptuirea celei mai mari probleme dela care se așteaptă viitorul neamului nostru: problema cooperativelor. În fine dela planurile cele multe, dela vorbăria alandala, se poate enunța trecerea la fapte.

Un lucru însă. S'a vorbit mult și detaliat despre cooperative, s'a accentuat peste tot lipsa urgentă a cooperativelor, dar toate discuțiile s-au învârtit numai pe lângă băncile cooperative, abandonând cu totul celelalte soiuri și în special cooperativele de consum și de valorizare, ca cele mai indispensabile astăzi. Urgența băncilor cooperative se simte astăzi în foarte puține locuri, căci de prezent avem o rețea foarte întinsă de bănci, cari alimentează în condiții destul de culate țărâtimea cu trebuințele de bani.

Cu mult mai tare ne arde la degete însă lipsa cooperativelor de consum și valorizare și a altor feluri de cooperative, menite a ne scoate din mâinile străinilor, cari în lipsă de organe de ale noastre, cari să le țină concurență, se folosesc de ocazie și ne jupuesc pielea, luându-ne pe ușor tot amăritul de venit ce-l avem.

Țăranul nostru nu de bănci are cea mai urgentă trebuință. Din an în an viața devine tot mai grea, mai insuportabilă din cauza scumpirei alimentelor și a tuturor materiilor brute, în cari țăranul nostru e îndoit scurtat. În lipsă de un mijlocitor onest e silit a-și vinde produsele sale brute mai mult pe de geaba, pentruca nu peste mult să le rescumpere tot dela străini, prelucrate, pentru prețuri foarte mari. Cu alte cuvinte vinde ieftin, ce are și cumpără scump aceea, ce-i lipsește.

Din cap până-n picioare suntem îmbrăcați de străini și avizați la bunăvoința străinilor. Pălăriile străinii ni le fac din materialul oferit de noi; pieile oilor și ale mieilor tot străinii le adună pentru prețuri de nimica, tot ei le prelucră și ni le dau gata iarăși nouă, pipărat de scumpe, ca căciuli, pieptare, bunzi etc.; lâna oilor o adună tot străinii de pela țărani și ne-o vinde apoi tot nouă ca stofe scumpe de tot felul, iar aceste stofe tot străinilor le dăm ca să ne pregătească din ele hainele trebuincioase. Pieile vitelor tot străinii le cumpără pentru prețuri de batjocură, le argătesc, le prelucră tot ei și ni le dau gata în forma de opinci, ghete, cisme, curele, hamuri, etc. Dar nu numai la îmbrăcăminte, ci și la alimente suntem avizați la străini. Articli de conzum ni-i liferează străinii. Brânza oilor încă o cumpără dela noi străinii și noi trebuie să o cumpărăm prin ei pe banii scumpi, în natură, sau prelucrată. Carnea ne-o liferează tot străinii, din vitele noastre însă. Vânzarea și cumpărarea vitelor tot străinii o mijlocesc, căci noi nu o putem face. Porumbul, orzul, ovăsul, mazărea, fasolea, grâul și tot felul pe fărini, cu câștiguri de milioane la an, stau tot la dispoziția străinilor. Când avem prisosință de ele le vindem poate că și înainte de recoltă, mai pe nimic străinilor, iar când suntem bătuti de soarte ca anul acesta cu producție mai slabă și avem trebuință de bucate, tot ajutorul străinilor îl reclamăm. Și cât de scump plătim noi acest ajutor. Lemnele ce le avem în pădurile noastre tot prin mâna străinilor trec, și noi cu pădurile la spate plătim chiar și lemnele de foc cu prețuri nelăchupuit de mari fără de a mai aminti de lemnele de construcție și altele, pe cari nici chiar cu o protecție nu le putem câpăta, deși sunt din pădurile noastre. De fabricate de lemn, ca mobile etc. nici nu mai amintesc, căci acestea nici

nu mi-ași putea închipui că le-am putea liferă direct. Chiar și ouăle de sub găini vin străinii și ni le duc, pentru prețuri bagatele.

Mai toți cunoaștem mizeriile dela sate. Țăranii în lipsa unui organ, care să le mijlocească procurarea articlior trebuincioși pentru prețuri mai acceptabile, și valorizarea în condiții mai avantajoase a materiilor brute de care are prisosință, e lăsat la buna dispoziție și discreția jidanului din sat, care îl exploatează nu se poate mai neomeneste în toate direcțiile. Pe deoparte materiile brute — surplusul producției, — le adună dela ei pentru prețuri de nimica, pe de altă parte articlii trebuincioși lor îi capătă tot dela jidani pentru prețuri nelăchupuit de mari.

Prin acestea nu voiesc să susțin că băncile cooperative nu ar fi de folos și nu ar fi necesar, ci mai mult voiesc să documentez, că în împrejurările noastre actuale cea mai mare necesitate o avem de celelalte soiuri de cooperative, căci numai prin înjghebară acestora vom putea scăpa de sub tutela și robia economică a străinilor. Dimpotrivă în urma multelor avantagii ce le au față de societățile pe acții sunt foarte de recomandat și în cele mai multe locuri indispensabile. Fiind scopul lor mai mult altruist și având un rol de educator economic și de îndrumător în buna chiverniseală a țăranelor de bună seamă că sunt cu mult mai de preferit decât băncile cu scopul lor mai îngust. Pe deoparte fiind la îndemâna țăranelor și dându-i-se posibilitatea de a-și putea aduna și depune sume cât se poate de mici și învăța la cruțare. În scurtă vreme încep a câpăta indemn uoul dela altul la economisire și în urma aceasta se vor nizi tot mai mult ca să se înfrâneze dela alte obiceiuri rele, ca: beutura, fumatul, luxul, apoi ospetele, botzele, pomenele și aldămașurile cele multe. De asemenea când are trebuință de vre-un împrumut țăranul nu trebuie să umble dela Ana la Caiafa, pe la toți chizeșii și agenții, cu rugăminți și cu bacșișuri, ci fiind membru al însoțirii și fiind bine cunoscut în sat, se îndreaptă direct la însoțire și își ridică fără multe rugăminți și complimentări suma de care are trebuință (până unde i-se poate lichida după situația sa materială). Controla peste folosirea creditului acordat încă are o influință moralizatoare și binefăcătoare asupra membrilor. Știu că pentru orice fleac nu se pot ridica bani.

Acestea sunt avantajele pe hârtie, ideale, ale băncilor sătești. Dar cine ne poate asigura pe noi, că toate acestea vor urmă această direcție idealistă, altruistă fără de care existența lor e iluzorie? De unde știm noi, că nu vor cădea și acestea în vechile păcate ale băncilor pe acții? Cine ne asigură că cât ce se vor înființa, nu se va și începe cu menajarea intereselor particulare și nu prinde rădăcini tendința de dividende, salare, tantieme și remunerații grase? Și în fine cine se angajază bucuros la o muncă atât de mare și plină de atâta răspundere morală și materială, când știe de mai înainte că nu are ce spera la ceva remunerație pe urma muncii sale? Cât ce au trecut pe panta egoismului, a dividendelor și a remunerațiilor reciproce după calapodul băncilor pe acții, sunt ca și moarte. Ca să se poată susține și să poată acoperi regia cam mărișoară, trebuie să lucreze cu procente mari, și astfel se ajunge tocmai la rezultatul contrar, devenind o adevărată pacoste pentru bietul țăran. Pe lângă aceea produc în sat și diferențierea de clase, una a celor bogați, a exploataților, și alta a celor amăriți, dați pradă celor de mai sus. Fiind vorba de principiul responsabilității nelimitate cu greu se va putea îndupleca bogătoii satului să-și pună averea în rizic pentru cutare sau cutare om sărac. Mai sunt greutăți la

purtarea contabilității și a socotelilor, recerându-se și aici cât de cât cunoștințe. Mai adăugăm apoi și aceea că, se pot întâmpla dese schimbări în alegerea oficanților și cei noi nu pot să fie versați în aceste afaceri.

Pentru aceea, ca să nu suferim dela început eșec cu aceasta încercare, care invoalvă atâta responsabilitate, e de lipsă ca toți pașii să se facă cu multă cumpănire. Se simte trebuința unei operații radicale și a pregătirii terenului în toate părțile. Multele și măruntele bănci de astăzi de pe la sate trebuiesc casate și silite să fuzioneze cu cele mai mari, așa ca să nu avem decât pentru fiecare ținut o singură bancă mare și puternică, în centre, cari să poată stă fără a simți vre-o greutate la dispoziția băncilor sătești din raionul lor cu bani ieftini și cu personalul lor pentru control. Altcum interesele acestor bănci mai mici se simt periclitare de băncile cooperative și cele dintâi, cari vor lucra contra înființării acestor bănci vor fi chiar micile bănci pe acții de pe sate, cari vor vedea în ele un concurent primejdios.

Numai în forma aceasta s'ar deschide calea cooperativelor sătești, numai așa s'ar putea delătură neajunsul concurenței băncilor existente cu cooperativele sătești, numai așa s'ar putea amuți diversele ambiții personale egoiste jignite, și numai în felul acesta ar putea ajunge și cooperativele la credite sigure și ieftine, ca astfel și ele să poată la rândul lor satisface în condițiuni culante trebuințele de bani ale sâtenilor.

Numai prin mijlocirea societăților pe acții existente și a personalului lor desbrăcat de interese personale, se poate purcede cu deplină încredere la înjghebură cooperativele sătești, cari apoi să și cadă direct sub controla lor. Acestea pe lângă contabilitate ar avea să controleze și aceea, că aceste cooperative își urmează scopul lor altruist sau nu, și cât ce deviază careva dela ținuta, ce trebuie să o urmeze, și încep a menaja interese particulare, revizorul dela banca respectivă e dator să-și pună toată autoritatea în cumpănă, ca să le aducă iarăși pe calea regulată.

Cooperative sătești sporadice să nu înființeze, căci acestea în lipsă de o anumită îndrumare mai ușor pot cădea în păcatul egoismului îngust. Exemplu la aceste ne poate servi toate cooperativele mai vechi, cari s'au înființat sporadic, fără de a avea la spate o controlă, care să le dea îndrumările necesare, și să îndrepteze eventualele abateri dela ținta lor adevărată.

Cam în direcția aceasta cred eu că ar trebui pornite lucrările pregătitoare pentru înființarea tovărășiilor, dându-li-se întâietate aceloră dintre tovarășii de cari se simte mai mare trebuința: *tovărășiile de consum și valorizare și tovarășiiilor pentru procurarea tuturor articlilor trebuincioși mai cu seamă țărânilor noastre și valorizarea în condiții avantajoase a surplusului de producție și a materiilor brute.*

Năsaud, Octombrie 1912.

Emil Tișca.

5% sau 10% dare după interese de depozite?

— Răspunsuri la chestiunea deschisă. —

Reproducem în cele următoare, conform promisiunii, răspunsurile, primite de „M. P.” la chestiunea deschisă publicată și în revista noastră, numărul ultim.

I.

Un director de finanțe din provincie este de părere, acceptată, cum spune, de partea preponderantă

a organelor financiare, că după interesele capitalizate cu finele anului 1912 darea de interese va fi a se calcula cu 5% și nu cu 10%. Aceasta nu numai fiindcă darea din chestiune devine scadentă abia la finele lui Ianuarie 1913, ci din simplul motiv că măsurarea și încassarea dării după interesele de depozit se face într'una în anul 1913, când pot fi aplicate exclusiv numai dispozițiile legii noue.

II.

Față de această părere un șef-contabil de bancă acceptază punctul de vedere al celor-ce susțin, că darea din chestiune trebuie calculată după cheia de 10%. Aceasta fiindcă darea după interesele de depozit se referă totdeauna la interesele capitalizate în semestrul trecut; deci interesele capitalizate în a doua jumătate a anului 1912, cad încă sub dispozițiile art. de lege XLI: 1883.

Părerea aceasta — zice — o confirmă și practica urmată cu ocazia încheierii bilanțului la cel puțin 90% a băncilor. Acestea darea după interese de depozit capitalizate o trec totdeauna în sarcina anului, în care capitalul de fapt a fructificat, va să zică pe partea stângă, de cheltueli, a contului profit și pierdere. După-ce însă aceasta dare nu se poate plăti la percepător deodată cu încheierea bilanțului, ea se trece între pasivele bilanțului, ca sumă de plată.

Din aceasta rezultă lămurit, că dispoziția legii, conform căreia darea după interesele de depozit se poate plăti până la 31 Ianuarie, de fapt nu este decât un favor acordat de lege; deci cu tot dreptul se poate admite, că în cazul prezent vor fi normative pentru plata dării din chestiune dispozițiile art. de lege VII: 1883

III.

Un alt șef-contabil este de părerea, că chestiunea dacă darea este de 5% sau 10% nu poate forma obiect de controversă. Darea privește necondiționat anul 1912, fiindcă consemnarea, ce se înaintează percepătorului se face despre interesele capitalizate în sem. II 1912, deci asupra semestrului, ce se sfârșește cu 31 Decembrie. Iar fiindcă pentru anul 1912 este încă în vigoare legea veche, urmează dela sine că interesele acestea cad sub darea de 10%. Aceasta nu o alterează de loc împrejurarea, că darea trebuie plătită numai până la 31 Ianuarie 1913, resp. în timp de 15 zile dela aceasta dată.

O deosebire între interesele de depozit plătite și între cele capitalizate nu se poate face din punctul de vedere al dării.

IV.

Tot de părerea, că darea nu poate fi decât 10% este și un al treilea funcționar de bancă. Argumentele, ce le aduce sunt identice, cu ale celui de sub II.

V.

Pe lângă darea de 5% aduce mai multe argumente un al patrulea bărbat din praxă.

Acesta zice, că privind practica deacum, din punctul de vedere al contabilității darea de 10% s'ar părea naturală, doar se plătește după capitalizarea anului curent și după cum capitalizarea intereselor de depuneri privește anul curent, tot așa trebuie trecută și darea acestor interese în sarcina rezultatului acestui an. Iar dacă aceasta este așa, atunci — întrucât pentru anul acesta este în vigoare încă cheia de 10% — la 31 Ianuarie a. v. darea va trebui plătită încă după cheia de 10%. Astfel o și trecem darea în registre, în creditul contului bilanț (între pasive) și în debitul contului profit și pierdere (între cheltueli).

Procedeele acestea însă este numai chestiune de formă și nu poate avea înrădăcinare asupra mărimii dării resp. a scadenței aceleia, căci acest mod de contabilizare nici decât nu este obligator și bilanțul ar fi tot atât de exact dacă darea după interesele de depozit nu s'ar trece în sarcina rezultatului anului curent, ci s'ar arăta atunci, când de fapt se plătește.

Acest mod de contabilizare n'ar influența deloc exactitatea și realitatea bilanțului, căci în cursul anilor s'ar egală cu totul, pentru-că ceea ce n'am plătit în anul acesta, plătim în anul viitor și în schimb din bilanțul anului viitor iarăș va lipsi darea după interesele capitalizate, deci aceasta se va egală. Mai ales la băncile din provincie, unde fluctuația depozitelor este neînsemnată mica diferență peste tot nu va influența bilanțul iar pentru băncile mari este de tot egal, dacă arată în anul acesta sau în anul viitor cheltuieli mai mari la dări.

Normativă pentru mărirea dării este numai chestiunea, că legea ce termin fixează pentru măsurarea dării și ce scadență pentru plata lor.

Atât legea veche, cât și cea nouă dispune lămurit, că asupra intereselor de depozit plătite trebuie prezentate consemnări la perceptorat, în fiecare an, tot la cvartal, în ziua ultimă a lunilor Martie, Iunie, Septembrie și Decembrie, pentru măsurarea și plata dării; pe când consemnarea asupra intereselor capitalizate trebuie prezentate în același scop semestral, în fiecare an, în ziua ultimă a lunii Ianuarie și Iulie.

Legea spune deci lămurit, că darea după interesele capitalizate este scadentă la finele lui Ianuarie, căci pe când la darea după interesele plătite, prin o ordinațiune specială a ministrului de finanțe se acordă un respir de 5 zile, pe atunci privitor la interesele capitalizate o astfel de dispoziție nu există; dacă ar fi deci scadentă darea la finele lui Decembrie, atunci ar fi luate și privitor la aceasta dispoziții de amânare, cari însă scadența ar fixa-o pe finele lui Decembrie.

Iar după ce la scadența acestor dări, în Ianuarie, sunt deja în vigoare legile nouă de dare plata are să se facă pe baza legilor nouă, adică după cheia de 5%.

Pe lângă cheia de 5%, militează nu numai acest argument, ci și părerea generală a direcțiunilor financiare, conform căreia, darea după interesele capitalizate privește anul în care se plătește darea.

Iar părerea aceasta află expresiune în viața practică la măsurarea dării, când direcțiunile financiare nu îngăduie ca darea după interesele de depozit, ce figurează ca povară, faptice nepătită, să se detragă din venitul supus la darea de afacere, zicând, că darea aceasta nu privește anul trecut, ci anul în care de fapt a fost plătită.

Prin urmare, dacă după părerea aceasta darea după interesele de depozit nu privește anul curent, iar în anul viitor este deja în vigoare cheia de 5%, atunci darea din chestiune va fi a se calcula și plăti, resp. a se pune în bilanț după cheia de 5%.

SITUAȚIUNEA AGRICOLĂ.

(Sămănăturile).

Din raportul cel mai proaspăt al ministerului de agricultură despre starea sămănăturilor extragem următoarele:

În cele trei săptămâni, dela ultimul raport oficial încoace, timpul a fost mai mult rece și ploios. Ploi

mai mari și mai generale au fost în zilele de 25, 26, 31 Octombrie, apoi în 5, 6 și 12 Noiembrie. După zilele reci ploioase și adeseori cu vânt din prima jumătate a lui Noiembrie, au urmat câteva zile mai uscate și mai plăcute. Temperatura — afară de câteva excepțiuni — a fost în continuu foarte scăzută. Mai reci au fost zilele de 4, 5, 6 și 7 Noiembrie când nopțile, a și nins și înghețul a fost general în țara întreagă. În aceste zile temperatura scăzuse mai ales prin părțile nordice ale țării la 10 și chiar 15° sub zero și zăpada căzuse pe alocurea în staturi de câte 20—30 cm. În timpul din urmă temperatura s'a mai domolit și ploile au mai încetat întrucâtva.

Timpul în continuu ploios și rece au ținut în loc atât culesul ultimelor bucate de pe câmp, cât și sămănatul de toamnă. În multe locuri mai sunt încă și acum în pământ napii de nutreț, cartofii, ba chiar și napii de zahăr. Prin ținuturile mai muntoase, chiar și porumbul este încă necules sau dacă e cules e încă în grămezi pe câmp neputându-l aduce oamenii acasă din cauza ploilor celor multe, cari au desfundat și stricat drumurile. Sămănăturile de toamnă s'au făcut numai în parte de tot neînsemnată din cauza ploilor și ceea ce s'a făcut, s'a făcut în condițiuni puțin pricioase. O parte însemnată din teritoriul destinat pentru sămănăturile de toamnă a rămas nesămănat, aceasta mai ales la noi în Ardeal, unde teritoriul acesta face cam 60—70% din totalul pământului destinat pentru sămănăturile de toamnă. Tot cam așa stă lucrul în unghiul dintre Murăș și Tisa și mai puțin a fost împedecat sămănatul de toamnă în ținutul dintre Dunăre și Tisa și pe ambii țărmuri ai Dunării. Stând astfel lucrul e cert, că mult teritoriu va rămâne nelucrat în toamna aceasta deși economii de pământ încă și acum mai au speranțe de îndreptare a timpului și folosesc orice ocazie, ce li se oferă, spre a întregi aceea ce fără vina lor, au neglijat. În schimb — de sine înțelese — se va sămăna la primăvară mai mult teritoriu, decât fusese destinat spre acest scop.

Sămănăturile de grâu și mai ales cele de săcară, cari s'au putut face mai de timpuriu sunt verzi și frumoase, pe când cele mai târzii — din cauza umezelii prea mari și a frigului — au răsărit slab și sunt gingașe. Dintre toate, secările sunt mai frumoase și rapa. Șoarecii de câmp în urma ploilor și a înghețului s'au pustiit în mare parte și deci stricăciuni din partea lor la sămănături nu se prea relatează. Vitele au început deja de mult a nu mai eși la pășune și a reclama astfel nutrirea la grajd, ceea ce cam de vreme. Starea sanitară a vitelor este în general bună.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 20 Noiembrie 1912.

Evenimentul cel mai de seamă întâmplat în piața financiară dela ultimul nostru raport încoace este urcarea etalonului oficial la 6% atât la Banca imperială germană, cât și la Banca Austro-Ungară. Măsura aceasta a celor două bănci de emisiune a fost dictată deo parte de situația lor proprie, de altă parte și de situația politică internațională. Efectul urcării s'a resimțit imediat, contribuind, și mai mult la stagnarea afacerilor și încordarea pieței.

Etalonul oficial de 6% este la noi o caritate. El a mai fost în vigoare în ultimele două decenii numai

de două ori: pe timpul războiului buro-englez și în 1907, pe timpul crizei americane.

Ofertele de bani, în urma scumpirii numărării lipesc aproape cu desăvârșire sau apoi tranzacțiile se încheie cu etaloane extraordinar de urcate. În Budapesta d. ex. s'au scontat în ultimul timp cambii comerciale de portofoliu cu $7\frac{1}{2}\%$ și chiar peste $7\frac{1}{2}\%$. Între astfel de împrejurări la băncile mici din provincie etalonul de $12-15\%$ azi nu mai este raritate.

CRONICA.

Aviz și rugare. Aducem la cunoștință on. institute de bani, cărora li s'au expediat în zilele trecute „*Anuarul Băncilor Române pe 1913*,” că prețul acestei publicații este, ca și în anii trecuți *K 4— plus speșele efective de poștă: adică 30 fil. la un exemplar, la pachete: porto + 12 fil. pentru fracht* — și rugăm ca pentru anuarele primite să ni-se asigneze, deodată cu prețul anuarelor și cheltuielile de poștă.

Adresăm totodată on. noștri abonați — bănci, ca și particulari — din nou insistenta rugare de a-și achita de urgență restanțele de abonament și de inserțiuni, cari reprezintă și la noi o sumă considerabilă și pentru a cărora plată au fost rugați nu demult și în scris fiecare în special.

*

Necrolog. Toma Păcală președintele comitetului de supraveghere al institutului „Bihoreana” din Oradea-Mare, a încetat din viață la 15 Noembrie 1912. st. n. în etate de 62 ani.

— Augustin Dima, cassar la „Corvineana” în Hunedoara a încetat din viață la 19 Noembrie 1912 în etate de 40 ani.

*

Chestiunea academiei comerciale din România. Precum am anunțat într'un număr anterior al nostru noul ministru al industriei și comerțului din România dl. Nicolae Xenopol a decis întemeierea unei academii comerciale, după modul celor din țările apusene. Ducerea la îndeplinire a dispozițiilor cuprinse în deciziunea ministrului este încredințată dlui G. I. Juvara, directorul comerțului din ministerul industriei și comerțului, iar secretar al comisiei numite de ministru este dl. Dr. Ioan Răducanu docent universitar, fost șef de serviciu în același ministeriu.

Tot la intervenția dlui ministru N. Xenopol pe lângă dl. C. Dissescu, ministrul cultelor și instrucțiunii publice, școlile comerciale elementare și superioare vor fi trecute deodată cu înființarea noii academii la ministerul de comerț.

Noul ministru de comerț al României, unul dintre cei mai distinși economiști ai țării, este un temeinic cunoscător și a stărilor economice și financiare dela noi. La inițiativa D. Sale s'a publicat încă în 1905 și o dare de seamă asupra băncilor noastre, în revista franceză din București: *Le Mouvement Economique (Roumanie et Peninsule balkanique)* redigată de D. Sa.

BIBLIOGRAFIE.

„*Anuarul Băncilor Române pe anul 1913*.” Anul XIV. Redactor: Constantin Popp. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane, 1912.

În zilele trecute a apărut în editura „Solidarității” și în forma obicinuită cunoscutul șematism al institutelor de bani române (societăți pe acțiuni și însoțiri).

„Anuarul” pe 1913 se extinde pe 15 coale de tipar și coala primă cuprinde pe lângă partea calendaristică obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practice: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a notelor Băncii Austro-Ungare; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Frațiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorti ale lozurilor; Competința de timbru a registrelor comerciale (cu exemple); Scalele de timbre I. II. III; Tarifa pentru telegrame; Tarifa postală; Monetele diferitelor state.

Șematismul însuși se extinde pe 14 coale și cuprinde în 5 părți institutele de credit: societăți pe acțiuni (152 la număr); însoțirile (42 la număr) societăți comerciale și alte întreprinderi (14 la număr), „Banca generală de asigurare” și „Solidaritatea”. La fiecare din acestea sunt indicate: firma în toate limbile înregistrate. anul fondării, capitalul social, prețul acțiunilor, termenul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficioase, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghere, numele și titlul funcționarilor, bilanțul și contul profit și pierdere pe 1911, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol special tratează despre „Solidaritatea”, arătându-se numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghere și al revizorilor-experti, precum și ultimul bilanț pe 1911.

După acestea urmează o consemnare a instituțiilor financiare-economice, parte deja înființate, aranjate după comitate și o tabelă a dividendelor băncilor noastre pe 1911.

„Anuarul” se încheie cu două sumare: unul după sediu, arătându-se în care oraș ce instituții financiare românești sunt și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat în pânză este *K 4— plus pentru porto 30 fil., total deci K 4-30 și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice” în Sibiu (Nagyszeben).*

Sumar.

„Români și Săcui”. — Dela „Solidaritatea”. — La chestiunea cooperativelor sătești. — 5% sau 10% dare după interese de depozite? — *Situațiunea agricolă: Sămănăturile.* — *Revista financiară: Situațiunea.* — *Cronică: Aviz și rugare, Necrolog, Chestiunea academiei comerciale din România.* — *Bibliografie: „Anuarul Băncilor române pe anul 1913”.*

„SOLIDARITATEA“ asociațiune de institute financiare în SIBIIU.

CONCURS.

„SOLIDARITATEA“, asociațiune de inst. financiare în Sibiiu publică prin aceasta **concurs la două premii de câte K 100** pentru două din cele mai bune lucrări, cari să tracteze următoarele chestiuni:

1. Invățăminte din criza financiară a anului 1912.

2. Mijloacele prin cari băncile pot contribui mai mult la progresul economic al poporului.

Ambele aceste lucrări se vor face cu deosebită considerație la băncile române și la împrejurările noastre.

La concurs pot lua parte numai funcționari dela băncile aparținătoare „SOLIDARITĂȚII“.

Lucrările concurenților vor trebui prezentate biroului „SOLIDARITĂȚII“ cel mult până la 1 Maiu anul viitor.

Cele mai bune vor fi premiate și eventual cetite în adunarea generală a „SOLIDARITĂȚII“.

Manuscrisele lucrărilor premiate rămân în proprietatea „SOLIDARITĂȚII“.

Sibiiu, din ședința direcțiunii „SOLIDARITĂȚII“ ținută la 17 Noemvrie 1912.

Parteniu Cosma m. p.,
președintele „SOLIDARITĂȚII“.

Un tânăr

absolvent de școala comercială superioară gr.-or. română din Brașov, cu puțină praxă de bancă, posedă în scris și vorbire limba maghiară și germană, caută post la vre-o bancă sau fabrică.

Adresa la **Librăria arhiepiscopozană** în Sibiiu.

1-3

Anunț.

Un tânăr român absolvent de școală comercială, liber de miliție, posedă perfect limbile română și maghiară, caută un post de practicant la vre-o bancă din patrie.

La adresa:

Laurențiu Sima.
(Felsőszék com. Szilágy).

„FĂGETANA“

institut de credit și de econ., soc. pe acții în Făget.

2-3

CONCURS.

Se publică concurs pentru un post de **practicant**, la institutul de credit, „Făgetana“ în Făcsád. Salar anual 960 coroane. **Direcțiunea.**

Depozit românesc

de pian și armoniuri în Sibiiu.

Piane și pianine, din cele mai bune fabrici se pot procura cu prețuri foarte moderate la

Timotei Popovici,

profesor de muzică.

Sibiiu, Strada Căminului Nr. 7 etajul I.

Următoarele cărți se pot procura dela **Librăria CIURCU, Brașov**, precum și dela orice librărie.

I. C. PANȚU:

Introducere în contabilitate și contabilitatea în partidă simplă, 8° mare, I—VIII + 213 pagine	Cor. 2—
Știința conturilor sau Contabilitatea în partidă dublă, scrisă și explicată pe baza teoriei actuale materialiste, 8° mare, I—VIII + 324 pag.	„ 4—
Al doilea capitol din contabilitatea dublă. Afaceri de bancă, 8° mare, 70 pagine	„ 1—
Procent, Promil, Interese și teoria conturilor curente. Ediția a doua, prelucrată și completată, 8° mare, I—IX + 160 pagine.	„ 3—
Curs complet de corespondență comercială, cu explicarea terminilor comerciali. Ediția a treia prelucrată și augmentată, 8° mare, I—X + 344 pagine.	„ 3-50
Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente, 8° mare 28 pagine.	„ 0-60
Contabilitatea la societăți colective, comandite și la societățile pe acțiuni, octav mare 70 pag.	„ 1-20